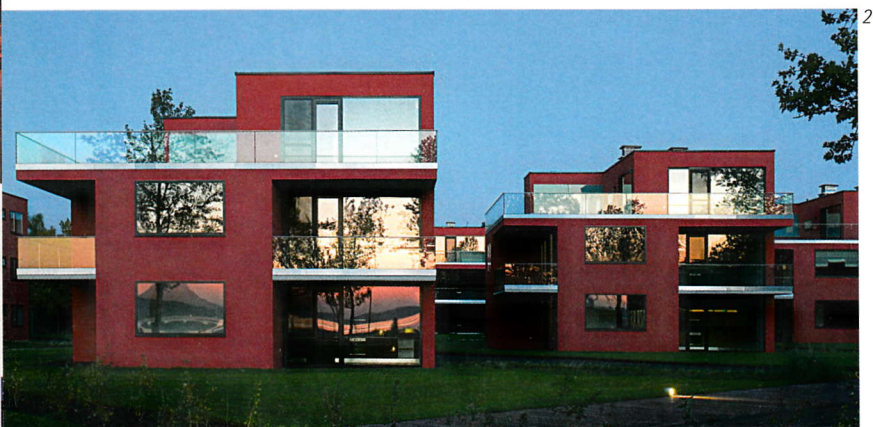
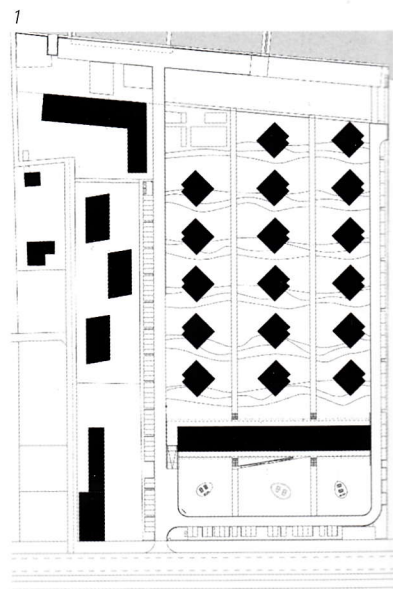

Privát valóság 2007

BL Yachtklub és apartmanház, Balatonlelle

Somogyi Krisztina

Jelen kritika tárgya annyira racionális, sallangoktól mentes alkotás, hogy ez az írásra is kihat: akarva-akaratlanul jelzőket dobálna ki az ember, tömondatokra törekedne, le kívánja csupaszítani mondanódóját. Míg egyszer csak összetetté válnak a kérdések, az értelmezések különböző kontextusban másképpen mutatják magukat. Hiába minden: az építészeti nyelv tisztasága és a világ összetettsége egyszerre van jelen.

Kezdjük a tényekkel: Balatonlellén elkészült egy új üdülőtelep, amely sikerrel debütált.

Az építető, a CIB Leasing elégedett, hiszen a külföldön meghirdetett apartmanok szinte azonnal elkeltek. A magyar hajóstársadalom is boldog: az első rendezvényekre meghívott hajótulajdonosok úgy érezték, olyan új kikötő és klubház került átadásra, ahol magas színvonalon élhetik közösségi életüket. Az építészakma is büszke lehet, Borsay Attila és kollégái olyan épületegyütttest terveztek, amely mind szellemiségében, mind fizikai valóságában teljes mértékben kompatibilis az európai színvonallal.

A telep tulajdonképpen egy lakópark, amely három elemből áll. Az utcáról szinte csak egy ötszintes, száz méter hosszan elnyúló főépület látszik egy ősfás előkertben. Ez a ház nemcsak a látványt zárja le, zajvédő falként az utca túloldalán futó vonattól is védettséget ad. Az épület két helyen áttört: az átlátást, átjárást egy fával burkolt sétány biztosítja, amely lendületesen fut ki egészen a partig. Ahogyan elhaladunk a főépület alatt, 17 vörös kubusból álló telep tűnik elő. A diagonális sorokba rendezett villák mindegyike öt lakást fogad magába. A BL Yachtklub pedig a területhez balról csatlakozik: ez az épület anyaghasználatával emelkedik ki a többi ház közül, s válik egyfajta rangosabb helyzetben lévő, kvázi középületté a területen.

5

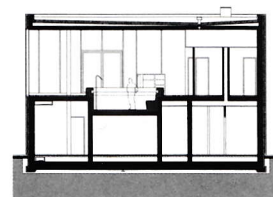
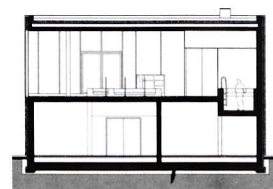
A képlet tiszta, jól olvasható. Ez a következetes fogalmazásmód komoly érték. Nagy hiány mutatkozik belőle főleg Magyarországon, ahol jól érzékelhető az évtizedek óta tartó ízlés és érték bizonytalanság. A déli part is kakofóniává vált: nincs itt olyan építészeti kánon, amelyhez kapcsolódni volna szükséges. Egy ilyen kontextusban tényleg megnyugtató az a biztos rend, amely a telepen látható. A kubusok elforgatása például nemcsak azt szolgálja, hogy minden nappaliból rálátás nyíljon a tóra, de így a déli homlokzatok zártabbak, a naptól védettebbek is. Ennek következménye, hogy a tó felé plasztikus a megjelenés: erkélyek, teraszok, visszaugratások mozdítják meg a látványt, a főépület felőli hátsó kompozíciók viszont síkszerűek. A pénz eloszlásában is pontosan látható, hogy mi volt az építészek értékpreferenciája. A lépcsőházak például kissé szellősek. A villák hátsó perforált oldalfala nem véd a hidegtől, a befújó szélétől; az épületek azonban jellemző módon a nyári időszakban élnek majd igazán, így luxus lett volna a közlekedők fűtése, védelme. Ezzel szemben a Magyarországon még kevésbé elterjedt, távolról is vezérelhető, sugárzó mennyezeti hűtés-fűtési rendszer minden lakás természetes tartozéka. A tiszta fogalmazásnak számos következménye van: az épületek kompaktságának egyik legfontosabb hozadéka, hogy az előírtnál kisebb (12%) beépítéssel oldották meg a feladatot a tervezők. A beruházó, név szerint Nagyné Vas Éva szemléletét viszont az dicséri, hogy ennek tudatában nem akart újabb négyzetmétereket kizsigerelni a területből.

Ebben a logikus világban a szépség a már említett rendezettségéből és a pontosan artikulált funkcióiból adódik elsőként. Nem nehéz ebben felfedezni a modernizmus szellemiségét. Az épületek megjelenése is egyértelműen a harmincas évek villa- és üdülőépítészetével tart közeli rokonságot, és persze utal a 60-as években elkészült balatoni kikötőkre is. Ráadásul a területen előzménye is volt a modernizmusnak, hiszen a

park közepén Hidasi Lajos 1938-ban tervezett, középfolysós, modern üdülője állt.

A főépület és a villák kialakításához képest, a kikötőépület látványa és szerkesztése sokkal erősebben kötődik a mához. Az igen sokféle funkció (squashpálya, medencék, szaunák, edzőterem, öltözők, bár, kikötői személyzeti szobák) ellenére a forma itt is végtelenül egyszerű: egy külső parkolót kialakító L alak. A legérdekesebb megoldás az épület falának szerepe és kialakítása. Elsőként is a falak valahogyan puhának tűnnek. Talán mert a zöld üvegpnelek belülről festettek (Emalit), az egész felületnek mélysége lesz. Ráadásul a burkolatban tükröződik a külvilág. A fű és a víz színéhez hasonlítható felület érdekes jelenlétet ad a kikötőépületnek: inkább igaz, hogy környezetében fel akar oldódni, mintsem a vízről messziről is feltűnő ikonként akar jelen lenni. Inkább reflektál a helyzetre, mintsem uralja azt. Másik fontos tény, hogy a klubház megformálása valójában a belső térből komponált. A balatoni oldalon sorakozó terek igen sok félek, egy kilátóként is felfogható loggia és a panoráma felé teljes méretében átlátszó fürdő (impozáns közösségi hely) is van ott. Ezeket a tereket határolja, ha akarjuk, összefogja az épület külső burka. Borsay ementáli sajthoz hasonlítja a szerkesztés elvét, számomra olyan volt a hatás, mintha nyitott, vizuálisan nyitott és teljesen zárt tereket tartana egybe egy külső héj. Mindez az éjszakai megvilágításban jól olvasható: sötét és fénylő terek érdekesen komponálják át a már említett egyszerű befoglaló formát.

Az építészeti nyelv alkalmazása nemcsak pontos, de a látogató számára is jól értelmezhető. És mégsem tudok maradéktalanul lelkes lenni. És keresem magamban a választ, hogy miért? Talán nem is az építészeti művel van bajom, hanem valójában azzal a világgal, amelynek egy ilyen lakópark a következménye. Számomra felfoghatatlan például, hogy miért előny, ha egy nyaraló éppen úgy néz ki, mintha a világon bárhol, akárhol lehetne. Kommunikációs szempontból a moderniz-

6

1. 17 db villa, egy hosszú apartmanház és egy L alakú kikötőépület alkotja a telepet
2. A villák balatoni, azaz északi, tagolt homlokzata
3. A főépület alatt áthaladva fával burkolt út fut ki a partig
4. A BL Yachtklub egyik fő látványossága a Balatonra panorámás fürdő
5. A főépület egy ösfás előkertben áll
6. A villák metszetei

Generáltervező:
MCXVI Építésműterem

Felelős tervező:
Borsay Attila

Építész tervezők:
Almer Orsolya, Borsay Attila,
Borsos Melinda,
Bódi Imre, Erdélyi Linda,
Klimaj Livia, Schiller Ádám,
Szokolai Gábor (MCXVI)

Belsőépítész tervezők:
Fülöp Veronika,
Szokolai Gábor,
Tárcza Edina

Statika: Surányi György,
Zajzon Judit (M.Plan Kft.)

Épületgépészet:
Detre Zsolt (Detre Bt.)

Épületvillamosság:
Kovács Zsuzsanna
(Inter Ház Tech Mérnökiroda)

Kerttervezés: Balogh Andrea,
Majoros Csaba (4D)

Épületszerkezetek:
Handa Péter (Stratus project)

Beruházó: CIB Leasing Rt.
(Nagyné Vas Éva)

Projektmenedzser:
Zórándy Miklós (SiteArt)

Bonyolító: Szilágyi István

Generálkivitelező:
Grabarics Kft. (Kertai Csaba)

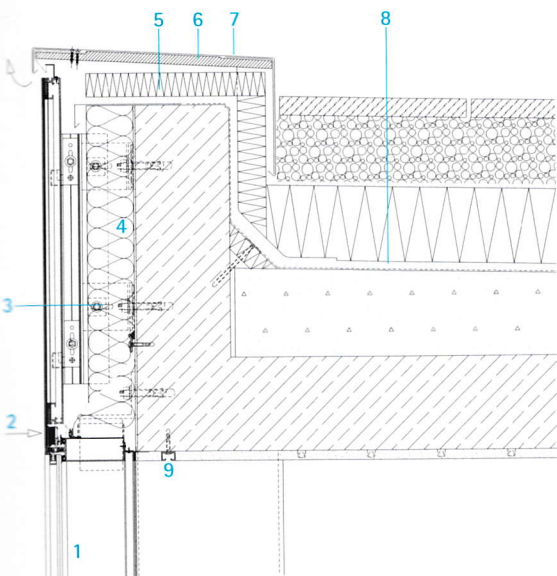
Fotó: Bujnovszky Tamás

mus persze jó választás, hiszen olyan nemzetközi nyelv ez, amelyet mindenhol egyformán értenek – így nézve azonban stílus, avagy vegytiszta esztétizálás is persze. Az is evidens, hogy a külföldi vendéget megnyugtatja, ha kényelme egy cseppet sem csorbul, ha ugyanazt kapja, amit otthon megszokott, csak hát nem éppen azért utazunk el, hogy valami mással találkozzunk? Mi értelme eljönni a Balatonhoz, ha az ember egy minden szempontból urbánus telepre érkezik? A legnagyobb kérdőjel bennem a villák tetején lévő hatalmas tetőteraszokkal szemben van: a nyári hőségben, amikor a diófa árnyékában is csak úgy pilled az ember, ez a tér szerintem használhatat-

lan. A felmelegedett felület talán éjszaka sem hül le annyira, hogy ott mulatni lenne érdemes. Feltételezem, hogy a tetőterasz értéknövelő elem, marketingszempontból elvárás. Az eladhatóság valósága. Csak hát a nyári melegben egy másfajta valóság is jelentkezik, amely kegyetlenül felperszeli a brosúrákban oly jól mutató látványt. Szintén kérdés, hogy mennyire exkluzív valójában ez a telep. Árfekvésében és minőségében persze biztos, de az exkluzivitás, úgy is, mint a kiváltságosoknak jutó ritkaság olyan helyzetekre utal, amely kiemel a hétköznapiakból. Az igazi luxus az, amiből éppen kevés mutatkozik a világlában: ma autentikus élményből, a karakteres-

3

1. Strukturált alumínium üvegfal-rendszer hőszigetelt üvegezéssel
2. Tömítésbe helyezett műanyag kirekesztőelem a beszellőzés biztosítására
3. L 100/100/5 alumínium rögzítőprofil
4. 10 cm üvegfátyollal kasírozott ásványgyapot lemez dübelelve
5. 6 cm extrudált polisztirolhab
6. 2 cm OSB lap lejtésbe vágott zárleceken
7. 0,7 mm vastag titánzink lemez-fedés
8. 2 réteg 4 mm vastag poliészter-fátyal-betétes SBS-modifikált bitumenes vastaglemez
9. Vakolat síkjába rejtett függönytartó sín

1. A kikötőépület alaprajza
2. A Yachtklub balatoni homlokzata háttérben a villaépületekkel
3. Csomópont
4. A Yachtklub éjszakai megvilágításban mutatja igazán szerkesztésének elvét
5. A Kikötőépület külön is megközelíthető, ezért a vendégek részére külön parkoló került kialakításra
6. Belső és külső tér optikai kapcsolódása minden szükséges helyen adottság

ből, az egyediből, a természetes helyzetekből van hiány. Így nézve ami Lellén épült, az nem exkluzív nyaraló, hanem színvonalas életmód franchise. A jövő szempontjából (a megfelelés helyett), fontosabb lenne azt megérteni és megmutatni, hogy egy hely milyen sajátosságokkal, és ebből adódóan, milyen szépségekkel bír. A Balatonnak talán még vannak tartalékai: a turizmus giccsiparától, a nosztalgizástól, de az egyen nemzetközi stílustól is távol létezhet még olyan elképzelés, amely karakteresebben fogalmaz. Élő építészeti tradíció hiányában kapaszkodónak talán ott a táj és az éghajlat. Tartaléknak az alkotóknak azon tehetsége, amely az elvárásokon túl a valóság szigorú mátrixában is talál szabad utat a művészi megfogalmazás felé.

Amit Lellén láttam, abban tehát az alkotók művészi sajátosságát hiányolom. Ennek ellenére szép emlékként maradt meg bennem a telep. Amikor ott jártam, ősz volt és esett az eső. Mondhatnánk, a Balatonnál ez undok idő. Még is, jó volt, ahogyan a szél befújta a leveleket a házak közé, ahogyan esőfüggönyön kellett átmenni a vizes fűvön. Örültem, hogy a természet így érezte jelenlétét. A legszebb látványok ebben az egymásra hatásban voltak megfigyelhetők. Így tetszett, ahogyan a tér egyre inkább kinyílik a tó felé: egy hatalmas térfaltól elindulva, a sétálás során összezáródó és kinyíló villák sora mellett elhaladva végül feltárul a túlsó part és a Balaton. Épület és természet kapcsolódásának legszébb momentuma az előkertben volt megélehető számomra. Ahogyan a part felől kifelé vonultunk a főépület alatt, hirtelen előtűntek a hatalmasra nőtt fák. Először, mint megannyi oszlop látszottak a lyukon át, aztán kopasz törzsüket követve hosszan néztem felfelé. Önmagában is nagy hatása lehet ezeknek a fenyőknek. Függőleges ritmusuk és égbe törő magasságuk szépségét azonban az adta, hogy együtt látszottak a mögöttük vízszintes irányban hosszan elterülő házzal. Kontrasztjukban volt valami fenséges, valami erő. És élménynek ez sem kevés.

3

4

5

